

**הערכת תכנית "אופק חדש" מנקודת המבט של
מורות מתמחות**

דוח מחקר

יצחק גילת חווה גונן רחל שגיא חנה עזר

עוזרת המחקר:

אביבה אבידן

2009-21

תשרי תש"ע אוקטובר 2009

© כל הזכויות שמורות לרשות המחקר, ההערכה והפיתוח

מכללת לוינסקי לחינוך

תקציר

"אופק חדש" היא רפורמה במערכת החינוך שמיועדת לשפר את איכות הקשר בין המורה לתלמידים, להעלות את ההישגים ולקדם את מעמד המורה. התוכנית יושמה בשנת תשס"ט ביותר משמונה מאות בתי ספר ומיועדת ליישום נרחב מאד במערכת החינוך. עד כה נאסף מעט מאד מידע מחקרי לגבי יישומה של התכנית. הדוח הנוכחי מציג ממצאים של מחקר אשר בחן תפיסות של מורות מתחילות כלפי רכיבי התכנית והשלכותיה על עבודת ההוראה. הנתונים נאספו מ 110 מורות חדשות שהשתתפו בסדנאות הסטאז' במכלת לוינסקי לחינוך בשנת תשס"ט, 46 מהן לימדו במסגרת "אופק חדש" ו 64 לא לימדו במסגרת התכנית. המשיבות ענו על שאלון מובנה שכלל גם שאלה פתוחה בנוגע ליתרונות ולמגבלות של התכנית.

הממצאים הצביעו על רמה גבוהה למדי של שביעות רצון כללית מההשתתפות ב"אופק חדש" – פחות מעשירית מבין המתמחות שהשתלבו בתכנית הביעו שביעות רצון נמוכה ממנה וכל השאר היו מרוצות במידה בינונית או גבוהה. התכנית נתפסה כבעלת תרומה משמעותית בשלושה היבטים - שכר, מעמד המורה והישגי התלמידים - כבר בתום השנה הראשונה לעבודה במסגרת התכנית, אם כי הערכת התרומה של השכר נתפסה כגבוהה יותר מאשר הערכת התרומה לשיפור הישגי התלמידים ולהעלאת מעמד המורה. עוד נמצא, שהשיפור במעמד המורה קשור לשביעות הרצון הכללית מן העבודה אך לא לכוונה להתמיד בעבודת ההוראה ואילו הערכת התרומה של התכנית להעצמת התלמידים קשורה לכוונה להתמיד בעבודת ההוראה. החיסרון השכיח של התכנית על פי תפיסת המשיבות הוא ניצול חלקי בלבד של שעות השהייה בבית הספר אשר עלול ליצור עומס יתר בשל הצורך להשלים ביצוע משימות בבית. ההשוואה בין שתי הקבוצות העלתה שהמתמחות שלימדו במסגרת "אופק חדש" הביעו רמה גבוהה יותר של שביעות רצון כללית מהעבודה בשנה הראשונה, דיווחו על פחות קשיים הקשורים במעמדן כמורות חדשות והביעו מחויבות גבוהה יותר להתמיד בעבודת ההוראה מאשר מתמחות שלא לימדו במסגרת התכנית. לא נמצאו הבדלים בין שתי הקבוצות לגבי הפרקטיקה של עבודת המורה, כגון ניהול כיתה, עבודה עם תלמידים בעלי צרכים מיוחדים, קשר עם הורים והתמודדות עם משימות בהוראה.

מבחינה מעשית עולות מן הממצאים שתי המלצות: א. הגשת עזרה למורות בנוגע לניצול יעיל יותר של שעות השהייה בבית הספר. ב. בדיקת צרכים של המורות לגבי העבודה הפרטנית והתאמת ההכשרה במכללה בנושא זה על פי הצרכים שיאותרו.